

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 47475-02-21 פלונית

לפני כבוד השופט, סגן הנשיא שאול שוחט

כבוד השופטת עינת רביד

כבוד השופט נפתלי שילה

המערערים

1. פלונית

2. פלוני

ע"י עו"ד יוסי נקר

נגד

המשיב

היועץ המשפטי לממשלה
ע"י עו"ד שירי כהן

פסק דין

השופט נפתלי שילה:

לפנינו ערעור על החלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 18.2.21 (אמצ' 12219-02-21 מפי כב' השופט יחזקאל אליהו) שאישר את פעולת העו"ס לחוק האימוץ והורה על הוצאת בנם התינוק של המערערים ממשמורתם ומסירתו למשפחת אומנה זמנית בה הוא שוהה, תוך שהובהר שאין מדובר במשפחת אומנה עם כוונת אימוץ אלא במשפחת אומנה זמנית.

א. רקע כללי

1. הקטין מ' (להלן: **הקטין**) נולד להוריו המערערים (להלן גם: **ההורים**) ביום 23.1.21.
2. לאור היכרות קודמת ומקיפה של שירותי הרווחה עם המערערים, ביום 24.1.21 נקטה עו"ס לחוק האימוץ (להלן: **העו"ס**) באמצעי חירום מכוח סמכותה לפי סעיף 11 **לחוק הנוער** (טיפול והשגחה) תשי"ך – 1960 (להלן: **חוק הנוער**) והורתה שהקטין ימשיך לשהות בבית החולים שבו הוא נולד ולא יועבר למשמורת הוריו.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 21-02-47475 פלונית

3. ביום 26.1.21 התקיימה ועדה בעניינו של הקטין והוחלט שיש חשש לשלמו אם ישוב למשמורת המערערים. בוועדה נכחו ההורים וכן אחיה של האם, ש' ש' הציע לעזור להורים בטיפול בקטין אבל לא הציע את עצמו כמשפחת אומנה לקטין. ביום 28.1.21 הפעילה העו"ס את סמכותה לפי סעיף 12(ג)(1) לחוק אימוץ ילדים תשמ"א – 1981 (להלן: חוק האימוץ) והקטין הועבר לבית משפחת אומנה המתכוונת לאמצו, אם וכאשר יוכרז בר אימוץ.
4. כמה ימים לאחר מכן ובהתאם לסעיף 12(ג)(2) לחוק האימוץ, הגיש המשיב בקשה לאישור פעולתה הנ"ל של העו"ס (להלן: הבקשה). בבקשה נטען בין היתר, שבד בבד עם הגשת הבקשה, המשיב הגיש בקשה להכריז על הקטין ועל אחותו א' (בת כשנתיים שגדלה במשפחת אומנה) כבני אימוץ כלפי ההורים לאור סעיף 13(א)(7) לחוק האימוץ וכי העברת הקטין למשפחת אומנה ישירות מבית החולים נועדה למנוע ממנו טלטלות מיותרות ולאפשר לו לגדול מראשית ימיו בבית קבע, לאחר שהתברר שלא חל כל שינוי לטובה בתפקוד ההורים.
5. המשיב טען שההורים מוכרים למערכת הרווחה שנים רבות וכל הניסיונות שנעשו בעבר לסייע להם ולתמוך בהם על מנת שיוכלו לגדל את ילדיהם, נכשלו עקב העדר שיתוף פעולה מצדם. צוין שלמערכת (להלן גם: האם) שלושה ילדים נוספים שהיא לא מגדלת: הבן ה' (יליד 8.2.15) הוצא ממשמורתה ועבר למשפחת אומנה ושני ילדים גדולים יותר גדלים אצל אביהם (שאינו המערער) והיא לא ראתה אותם מאז שנת 2013.
6. בבקשה נטען גם שהמערער (להלן: האב) לא נכח בלידת הקטין ולא הגיע אף בימים שלאחר מכן לראותו ולראשונה הוא התייצב בבית החולים ביום 26.1.21 ושהה ליד הקטין דקות ספורות בלבד. האב אף לא רשם את עצמו כאביו של הקטין. בבקשה נאמר שטובת הקטין שלא לטלטלו למסגרת ביניים "כאשר אין פרוגנוזה לשינוי או שיפור בעתיד" בתפקוד ההורים. נטען כי "טובתה ורווחתה" של א' "הוקרבו למען הבטחות סרק ריקות מתוכן" שההורים נתנו ביחס לטיפולם בה והתברר שהם לא מסוגלים לטפל בילדיהם. האם גם מסרה לוועדה שהיא לא מעוניינת שאחיה ש' ישמש כמשפחת אומנה ומשפחתו אף לא עומדת בקריטריונים הנדרשים לצורך אישורם כמשפחת אומנה.
7. המשיב טען שלמרות משאלתם של ההורים לגדל את הקטין, בפועל לא חל שינוי במצבם מאז לידתה של א' ביום 24.3.19 והעברת הקטין לרשותם עלולה להעמיד אותו בסכנה מידית וממשית. נטען שלהתרשמות העו"ס, ההורים חסרי כל יכולת ורצון לקבל הדרכה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 47475-02-21 פלונית

וליווי שיביאו לשינוי משמעותי בתפקודם ויפחיתו את הסכנה לקטין. המשיב טען שההורים חסרי מסוגלות הורית, הם אינם משתפים פעולה עם גורמי הרווחה ואין סיכוי שיחול שינוי לטובה במצבם בעתיד הנראה לעין. לדבריו, העברת הקטין למשפחה אומנת "תאפשר לקטין לחיות בתנאים של ביטחון, יציבות ואהבה להם הוא זקוק לצורך התפתחותו התקינה". לכן, התבקש בית המשפט לאשר את פעולת העו"ס שהעבירה את הקטין למשפחת אומנה עם כוונת אימוץ.

8. ביום 18.2.21 התקיים דיון בבקשה בביהמ"ש קמא שבמסגרתו אף נחקרה העו"ס ע"י ב"כ המערערים.

9. בו ביום, ניתנה החלטת ביהמ"ש קמא (להלן: **ההחלטה**) שבמסגרתה נעתר חלקית ביהמ"ש לבקשת המשיב, אישר את הוצאת הקטין ומסירתו למשפחת אומנה זמנית בה הוא שוהה ואולם הובהר "למעלה מכל ספק כי אין המדובר במשפחת אומנה עם כוונת אימוץ אלא **במשפחת אומנה זמנית**".

10. המערערים לא השלימו עם ההחלטה והגישו ערעור.

ב. תמצית ההחלטה

1. האם הביאה לעולם חמישה ילדים וכולם הוצאו ממשמורתה. על פי דיווחי מחלקת הרווחה, חיי הקטינים היו רוויי תהפוכות, חוסר יציבות, הזנחה קשה, אלימות וחוסר עמוק בצרכים בסיסיים. בין היתר נטען ע"י העו"ס, שהאם נהגה להביא את בנה ט' לגן כשהוא מדיף ריח רע, עדיין עם חיתול מהלילה והוא היה מושא ללעג מצד ילדי הגן. לדבריה, שני ילדיה הגדולים היו מגיעים לגן כשהם מורעבים "ומתנפלים על האוכל". גם משפחתה של האם הרבתה להתלונן על חוסר מסוגלותה של האם, על אלימות וצעקות כנגד הילדים ועל הזנחתם. שני הילדים הגדולים עברו למשמורת אביהם ולאחר מכן למסגרות חוץ ביתיות ואולם לאם אין כל קשר עמם משנת 2013.

2. ביום 8.2.15 נולד בנה השלישי של האם, ה'. ה' הוצא ממשמורתה והוא שוהה במשפחת אומנה חסויה משנת 2018. לטענת העו"ס, האם התקשתה לטפל בה', לא הקשיבה לצרכיו ולא הפנימה את ההדרכה שקיבלה. היא לא שיתפה פעולה עם גורמי הרווחה ומהמעון התקבלו דיווחים מדאיגים על התנהגות האם ונמסר שה' הגיע חבול בפניו ובמצחו והוא

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 47475-02-21 פלונית

- מגיע מורעב למעון. לדבריה, ה' היה בסיכון התפתחותי משמעותי והאם מסרה שהיא לא יכולה להתמודד עמו והתקבל גם דיווח שהיא אלימה כלפיו.
3. בהליך הנוקקות של ה' הוגשה ביום 2.9.18 חוות דעת פסיכודיאגנוסטית אודות האם והיא העלתה שלאם יש חוסר בשלות רגשית על רקע הפרעת אישיות אורגנית וכי לחץ עליה עלול להתבטא בתגובות אימפולסיביות. בחוות הדעת הומלץ שלמרות הקשיים, ה' יישאר במשמורת תוך שהיא והאב יקבלו הדרכה הורית. אולם לדברי העו"ס, האם סירבה להשתתף בתוכניות משרד הרווחה שנועדו לסייע ולתמוך בה.
4. הקטינה א' נולדה ביום 24.3.19 והומלץ ע"י העו"ס על העברתה למשפחת אומנה לטווח רחוק ושילוב ההורים בתוכנית טיפול. עם לידתה, א' הועברה למשפחת קלט חסויה ובסוף שנת 2019 היא עברה למשפחת אומנה בה היא שוהה עד היום.
5. לטענת המשיב, כשהקטין נולד, האב לא נכח בלידה ולא הגיע לבית החולים בימים שלאחר מכן. האב הגיע לראשונה לראות את הקטין בבית החולים ביום 26.1.21 והוא שהה עם הקטין דקות ספורות. העו"ס התרשמה שקיים פער משמעותי בין הצהרות האב ובין יכולותיו ומעשיו בפועל. לטענתה, האב לא נתן הסבר לעובדה שהוא נעדר חודשים רבים מהמפגשים עם א'. לדבריה, האב הורחק בעבר מבת זוג קודמת שלו עקב אלימות. בסיכום אשפוז של האב במרכז לבריאות נפש משנת 2009 נאמר שהוא אובחן כסובל מהפרעת אישיות גבולית ולאורך השנים היה מעורב באירועי אלימות ובעבר השתמש בסמים קשים וצרף אלכוהול. האב טוען שכיום הוא נקי. באבחון שנערך לאב בשנת 2019 עולה שאין סיכון במפגשיו עם א'. העו"ס טענה שגם האב לא משתף פעולה עם גורמי הרווחה, הוא אינו לוקח אחריות על ילדיו והוא סובל מהפרעת אישיות גבולית ומגלה חוסר הבנה ותובנה לגבי המצופה ממנו כהורה ולכן עולה חשש לשלום הקטינים אם ישובו למשמורת או למשמורת משותפת של שני ההורים.
6. העו"ס התרשמה שההורים חסרי כל יכולת ורצון לקבל הדרכה וליווי שיובילו לשינוי משמעותי בתפקודם ולדעתה אין כל סיכוי שיחול שינוי לטובה במצב ההורים בעתיד הנראה לעין.
7. יש לקבל את בקשת המשיב באופן חלקי בלבד. על פי הפסיקה, את הסמכות הקנויה לבית המשפט לפי סעיף 12(ג) לחוק האימוץ יש להפעיל "במשורה ובמקרים חריגים ביותר" וכשהדברים טרם התבהרו ושנויים במחלוקת בין הצדדים, רצוי להעביר את הקטין

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 21-02-47475 פלונית

לאומנה זמנית ולהאיץ ככל הניתן את ההליך המשפטי. הדבר מקבל משנה תוקף במקרה דנן, שעה שהקטין עבר למשפחת אומנה מיד עם לידתו והוא לא מכיר משפחה אחרת.

8. בשלב זה, בטרם שנבחנה והוכרעה מסוגלותם ההורית של ההורים, אין להצדיק את מסירת הקטין למשפחת אומנה עם כוונה לאמצו. בשלב זה, כשטרם מונה מומחה ולא נשמעו עדויות וראיות, לא ניתן לקבוע שההורים או מי מהם נעדרי מסוגלות הורית. לא קיימת בשלב זה תשתית עובדתית מספקת שיש בה לבסס סטייה מהחובה הקבועה בדין ובפסיקה לפיה על בית המשפט לעשות שימוש זהיר בסמכות המוקנית לו מכוח סעיף 12 (ג) לחוק האימוץ.

9. זכותם של ההורים וגם זכותו של הקטין שיינתן להם יומם בבית המשפט ושאלת מסוגלותם תבחן במסגרת הליך מלא ושלם. לכן, אושרה פעולת העו"ס והוצאת הקטין ממשמורת ההורים למסירתו למשפחת אומנה זמנית בה הוא שוהה כיום, "תוך שמובהר למעלה מכל ספק כי אין המדובר במשפחת אומנה עם כוונת אימוץ אלא במשפחת אומנה זמנית".

ג. תמצית טענות המערערים

1. המערערים הופתעו מההחלטה, היות שבדיון אמר ביהמ"ש (עמ" 7 שורות 14-13) כי: "אני לא רואה שום דבר כרגע שמצדיק את סעיף 12ג, לפחות לשלב הזה".

2. סעיף 12(ג) מעניק את הסמכות להוצאת קטין רק אם "הדבר מוצדק כדי למנוע נזק לילד" והפסיקה קבעה שהשימוש בסעיף זה ייעשה במשורה ובמקרים חריגים. במקרה דנן הקטין טרם הוכרז כבר אימוץ. השמת הקטין בבית משפחת האומנה שמתכוונת לאמצו ובטרם הוכרז כבר אימוץ, יש בה כדי להכשיר את הקרקע לקראת אימוץ והמהלך עשוי להיות בלתי הפיך.

3. לא הוכח שעלול להיגרם נזק לקטין אם לא יימסר למשפחת האומנה. לא הונחה תשתית עובדתית לפיה ייגרם לקטין נזק בגילו הצעיר אם יעבור להוריו. טרם נקבעו ממצאים ביחס למסוגלות ההורית של המערערים. משעה שלא היה מקום למסור את הקטין למשפחה המיועדת לאמצו, היה מקום לדחות את הבקשה ולא לקבלה באופן חלקי.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 47475-02-21 פלונית

4. השיקול של ריבוי מעברים לקטין אינו שיקול לגיטימי שמצדיק הוצאת הקטינים ממשמורת ההורים. בהתאם לחוות דעת פסיכודיאגנוסטית שנערכה לאם ביום 2.9.18 (נספח ג' לערעור) ע"י הפסיכולוג שאול בן פורת, אשר בחנה את תפקודה ויכולתה ההורית, היא ובן זוגה יכולים לגדל את ה' וניתוקו מאמו עלול להחריף את החסך הרגשי שהוא חווה וההורים זקוקים להדרכה הורית פעם בשבוע. חוות דעת זו מלמדת שלא קיימת הצדקה להפעיל את סעיף 12 (ג) וטעה ביהמ"ש שעה שהפעיל שיקולים של חוק הנוער שלא כדין.

5. ביהמ"ש יכול היה להורות על העברת הקטין לידי אחי האם שבקשתו לא נבחנה כראוי ע"י המשיב.

6. העובדה שהמשיב החליט לא להגיש בקשה לאימוץ ביחס לקטין ה', מעידה שגם המשיב סבור שלא קיימת עילת בר אימוץ כלפי ההורים והדבר מלמד שהוא הדין ביחס לקטין. מכל הנימוקים הנ"ל יש לקבל את הערעור ולהורות על השבת הקטין להוריו.

ד. תמצית טענות המשיב

1. בעניין הקטין התקיימו כל התנאים לקבוע שהמשפחה אליה עבר הקטין תהיה עם אופק לאימוץ. הבסיס לבקשה הושתת על המסד העובדתי שהצטבר בעניין ה' שעניינו נדון בבית המשפט לנוער וכן על בסיס הנתונים שעלו ביחס להתנהלות ההורים עם א'. חובה לבחון את יכולת המערערים לאור התנהלותם בתקופת הזמן שקדמה ללידת הקטין.

2. כל העזרה שהוענקה לאם עוד בטרם שה' הוצא ממשמורתה העלתה חרס לאור סירוב האם לשתף פעולה עם גורמי הרווחה. מידע זה נלקח בחשבון בעת שהוגשה הבקשה. נעשו ניסיונות רבים לסייע להורים גם בטיפול בא' ואולם ההורים לא שיתפו פעולה עם גורמי הרווחה ולא הראו כל נכונות להשתפר. לפיכך, הוחלט שקיימת סכנה שהקטין יועבר לידי המערערים עם היוולדו. הוחלט שאין טעם לפתוח תיק נוער ולהעביר את הקטין את המסלול שעברה א' ויש לפתוח מיד בהליך אימוץ ביחס לקטין. אין כל התכנות לשיפור המסוגלות ההורית של המערערים והעברתו למשפחת אומנה נועדה למנוע ממנו טלטלות מיותרות ולאפשר לו לגדול מראש בבית קבוע.

3. המערערים אינם מסוגלים להפנים ולהתמודד עם בעיותיהם והם מסרבים לכל עזרה שהוצעה להם. הצהרותיהם ריקות מתוכן ולא עלולות בקנה אחד עם יכולותיהם האמתיות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 21-02-47475 פלונית

האב הצהיר בעצמו שהוא לא מסוגל לגדל את ה' והוא לא השכיל לטפל בא'. הוא אף לא הגיע למפגשים עמה כבר חצי שנה.

4. לצורך הפעלת סעיף 12(ג) יש צורך בקיומה לכאורה של אחת מעילות האימוץ. אין עוד צורך להוכיח נסיבות מיוחדות ומצב חירום שיצדיק את העברת הקטין למשפחה עם כוונת אימוץ בטרם הכרזה והדגש הוא מניעת נזק מהקטין. במקרה דנן, קיימת לכאורה עילה של חוסר מסוגלות הורית.

5. הונחה תשתית עובדתית מוצקה המצדיקה לכאורה את הכרזת הקטין כבר אימוץ. להורים אין מסוגלות הורית ולא נראה שהמצב ישתנה בעתיד הנראה לעין לאור חוסר שיתוף הפעולה שלהם עם גורמי הרווחה. אפילו בשנה האחרונה, שעה שהמערערים מצויים תחת עינם הפקוחה של רשויות הרווחה, האב לא הגיע לראות את א' במרכז הקשר. האם הזניחה קשות את ה' וגרמה למצבו הקשה. היא סיכנה את בריאותו ושלמותו הגופנית והנפשית. גם האב לא עשה דבר להוכיח את מסוגלותו ולא לקח אחריות על ילדיו.

6. למערערים אין מערך תמיכה משפחתי שיכול לסייע להם ואין מי מבני משפחתם שיכול לאמץ את הקטין. במקרה דנן התקיימו שני התנאים לנקיטת פעולה לפי סעיף 12 (ג) לחוק באימוץ: יש ראיות לכאורה להכרזת הקטין כבר אימוץ והוכח התנאי של מניעת נזק לקטין. לפיכך, יש לדחות את הערעור.

ה. דיון והכרעה

1. סעיף 12(ג)(1) לחוק האימוץ קובע כי:

"ראה עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ שהדבר מוצדק כדי למנוע נזק לילד, רשאי הוא, אף בלא הסכמת ההורים או הכרזה על הילד כבר אימוץ, לקבוע את מקום המצאו של הילד או למסרו למי שהסכים לקבלו לביתו, לרבות למי שהסכים לקבלו לביתו בכוונה לאמצו, פעולה כאמור טעונה את אישור בית המשפט".

2. כפי שציין פרופ' פנחס שיפמן בספרו **דיני משפחה בישראל**, כרך ב' (1989) בעמ' 303-304:

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 47475-02-21 פלונית

"שימוש נרחב ונמהר בסמכות פקיד הסעד לפי סעיף 12(ג) של חוק אימוץ ילדים, עלול להיות בעל תוצאות חמורות לגבי זכויות ההורים: נמנעת מהם ההזדמנות להוכיח סיכוי לשיפור במסוגלותם כהורים, ובבוא בית המשפט להכריז על הילד כבר אימוץ, לא יוכל בית המשפט להתעלם, בקביעת ערכן היחסי של החלופות השונות מבחינת טובת הילד, מן העובדה שהילד כבר הושם במשפחה אחרת וכבר נקשר אליה. אלמלא כן יתכן שבית המשפט היה סובר שניתן לשקם את מסוגלות ההורים לגדל את הילד בעצמם, בהינתן להם עזרה מתאימה. רשויות הסעד מניחות לא פעם תשתית נסיבתית המונעת החזרת הגלגל אחורנית והפוגעת ללא תקנה בזכויות ההורים הטבעיים".

3. בין היתר לאור שיקולים אלו, נקבע בע"א 3236/90 פלונים נ' היועמ"ש, פ"ד מה (3) 460 (1991) בעמ' 472, כי לצורך יישום סעיף 12(ג) לחוק האימוץ:

"על בית המשפט גם לבחון אם הונחה לכאורה תשתית מספקת להכרזת הילד כבר אימוץ, היינו, כי לכאורה קיימת עילת אימוץ וכי לכאורה טובת הילד תהא באימוצו. בהיעדר סיכוי סביר לאימוץ, אין לנקוט את הצעדים האמורים בסעיף 12(ג) לחוק ובוודאי אין לאפשר העברת הילד אל מי שמבקש לאמצו... השלב בו מדובר הוא שלב ראשוני וטרומי, ועל כן אין מנוס מלהסתפק בבחינה לכאורית, אך ככל הניתן, יש לברר כבר בשלב זה, אם קיים יסוד מספיק להניח, כי קיימת אחת מעילות האימוץ הקבועות בחוק וכי אין דרך ל"רפא" עילה זו".

4. בשנת 2010 תוקן סעיף 12(ג)(1) ובמקום המילים "ראה עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ שהמקרה אינו סובל דיחוי והנסיבות מחייבות זאת רשאי הוא..." שונה הנוסח ל"ראה עובד סוציאלי לפי חוק האימוץ שהדבר מוצדק כדי למנוע נזק לילד רשאי הוא...".

5. בדברי ההסבר לתיקון זה (הצעות חוק הכנסת – 268, ו' בחשון תשס"ט, 4.11.08) הוסבר שמטרת התיקון היא להרחיב את המקרים שבהם ניתן לעשות שימוש בסעיף זה וצוין כי:

"מוצע לאפשר מסירת ילד כאמור גם כאשר קיימות נסיבות אחרות המצדיקות זאת, שכן על פי רוב עדיפה הימצאותו של הילד אצל משפחה המעוניינת לאמצו מהימצאותו בבית חולים או במוסד כלשהו".

ראו גם: פרוטוקול מס' 620 של ישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט מיום 22.7.08 עמ' 37-38 שמהם עולה שהכוונה היתה "לעבות את (ג)".

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 21-02-47475 פלונית

6. בבע"מ 5024/10 פלוני ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה (22.8.10) ציין כב' השופט רובינשטיין כי:

"ברי כי משמעותה של ההעברה למשפחה בכוונת אימוץ לפי סעיף 12(ג) היא, כי עוד בטרם הכרזת בר אימוץ, וקל וחומר בטרם החלטת אימוץ יש "עובדות בשטח", שעלולות להיות מכריעות לגבי טובת הקטינים בהמשך, והרי אם תצלח האמנה בכוונת אימוץ, יתקשרו הקטינים נפשית למשפחות בהן ישהו והחזרת הגלגל תהיה קשה כשאל. זאת, למקרה ששיקומם של ההורים הביולוגיים יצלח ותבוא שעה שבה לא תינתן הכרזת בר אימוץ".

7. לאור החשש שיקבעו עובדות בשטח אם הקטין יועבר למשפחת אומנה בכוונה לאמצו לפני שהקטין הוכרז כלל כבר אימוץ, נקבע שיש לעשות שימוש בסעיף 12(ג) רק במקרים מיוחדים. בדנ"א 6211/13 היועץ המשפט לממשלה נ' פלוניס ואח' (23.12.13) ציינה כב' המשנה לנשיא (כתוארה אז) השופטת נאור כי:

"בסמכות הקנויה לבית המשפט בסעיף 12(ג) ראוי לעשות שימוש במשורה, ובמקרים חריגים ביותר. עדיף – כשיש מחלוקת על גורלו של קטין – למסור אותו לאומנה זמנית ולהאיץ, ככל הניתן, את ההליך המשפטי".

8. האם מקרה דנן הוא מקרה חריג שבו ראוי היה לעשות שימוש בסעיף 12(ג) לחוק האימוץ? אני סבור שהתשובה היא חיובית. שני התנאים הנדרשים התמלאו במקרה דנן: האחד – הוכח שקיימת תשתית לכאורית מוצקה שיש להכריז על הקטין כבר אימוץ. השני – לאור התנהלות ההורים עם ילדיהם האחרים, הוכח שהוצאת הקטין ממשמורתם מוצדקת על מנת למנוע ממנו נזק.

9. מקרה דנן הוא מקרה ייחודי. האם הביאה לעולם חמישה צאצאים והתנהלותה הביאה לכך שהיא לא מגדלת אף אחד מהם. האם אף ניתקה לחלוטין קשר עם שני ילדיה הגדולים מזה שנים רבות ועל אף שרשויות הרווחה יצאו מגדרם לסייע לה על מנת שתוכל לגדל את בנה ה' ובתה א', היא לא שיתפה פעולה עמם ולא השכילה לנצל את ההזדמנויות הרבות שהוצעו לה. גם ביחס לאב התמונה עגומה ביותר. למרות שהוא לכאורה "הצלע החזקה" יותר מבחינת יכולותיו ההוריות, גם הוא לא השכיל לנצל את העזרה הרבה והליווי המקצועי

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 21-02-47475 פלונית

שהוצע לו ומזה תקופה ארוכה הוא אף לא פוגש את בתו א' ולא טרח לשפר את התנהלותו על מנת להשיב את א' לביתם.

10. התשתית העובדתית המקיפה והרחבה שפורטה בבקשה מלמדת שקיימת לכאורה עילת הכרזה של בר אימוץ לפי סעיף 13(7) לחוק האימוץ, היות שעולה לכאורה ששני ההורים לא מסוגלים לדאוג לקטין ולאור ניסיון העבר, ספק גדול אם המצב ישתנה בעתיד הנראה לעין, אף לאחר שתיתן להורים עזרה כלכלית וטיפולית. שהרי, לכאורה הם לא שיתפו פעולה עם מחלקת הרווחה ולא נעתרו לעזרה המקיפה שהוצעה להם בשנים האחרונות כשנדונו ענייניהם של ה' וא'.

11. לא הובאה מצד המערערים כל אסמכתא כי אחי האם ש' או בן משפחה אחר מוכן לקלוט בביתו את הקטין ומדובר בטענות בעלמא ללא כל בסיס.

12. בדיון שהתקיים בבית המשפט קמא העידה העו"ס שקיים חשש שאם הקטין יעבור למשמורת ההורים הם לא ייקחו את הקטין לרופא או לטיפת חלב "לא יחבקו אותו, לא ייתנו לו מילות אהבה" (עמ' 4 שורות 12-6 ועמ' 5 שורות 23-21). בין היתר ציינה העו"ס כי:

"ההתרשמות היא שלאם אין מסוגלות הורית. ההתרשמות היא שכדי שהקטין יגדל בבית הוריו יש צורך שהאב יהיה ההורה הדומיננטי והניסיון הזה נכשל כשא' נולדה. אנחנו מתרשמים שהאם לא תצליח לגדל את התינוק... האדון הצהיר במשך שנתיים לגבי א' ולא היה דבר מלבד הצהרות. אני חוששת מהעברת הקטין לבית, גם ברמה הקונקרטי ובטח ובטח מבחינה רגשית" (עמ' 6 שורות 13-8).

13. יפה עשה המשיב, שעה שהפנים את לקחי התנהלותו ביחס לילדים ה' וא' ופנה ישירות למסלול של בקשת הכרזת בר אימוץ ביחס לקטין עם לידתו. התיאורים ביחס לסבל, ההזנחה וההתעלמות מצרכיו של ה' קשים ביותר. גם העדר קשר בין האב לא' מזה זמן רב מדבר בעד עצמו. המשיב התנהל "בכפפות של משי" בכל הנוגע להליכים הקשורים בה' וא' ונראה שניתן היה לנקוט בהליכי אימוץ ביחס אליהם אף בשלבים מוקדמים יותר ולכן טוב עשה המשיב שפעל במהירות ונחישות בעניין הקטין. ב"כ המשיב הסבירה בדיון שהתקיים בפנינו, כי הסיבה שלא ננקט הליך אימוץ ביחס לה' נעוצה בעובדה שמצבו קשה ומשפחת האומנה זקוקה לליווי ולתמיכה של רשויות הרווחה על מנת להמשיך ולטפל בו. הוסבר שהוחלט שמעבר נוסף של ה' עלול לפגוע בו קשות ולכן הועדפה האפשרות שה' יוותר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 21-02-47475 פלונית

במשפחת האומנה. לפיכך, אין יסוד לטענת המערערים שהעובדה שהמשיב לא ביקש להכריז גם על ה' כבר אימוץ מלמדת על מסוגלותם ההורית של המערערים. אדרבא, הדבר כנראה מלמד על הנזק הגדול שנגרם לה' לאור העובדה שהוא לא הוצא מביתם בשלב מוקדם הרבה יותר.

14. ודוק: בית המשפט קמא היה זהיר מאוד בהחלטתו ובצדק רב. ביהמ"ש הדגיש שהקטין יועבר למשפחת אומנה זמנית תוך שהובהר במפורש "למעלה מכל ספק" שמדובר במשפחת אומנה זמנית. למערערים מובטח יומם בבית המשפט קמא והם זכאים לנהל הליך כהלכתו, להביא את ראיותיהם ועדיהם ולהתנגד להכרזת האימוץ. זכויותיהם לא נפגעו ושאלת מסוגלותם ההורית תבחן כדבעי. הודגש בהחלטה שהוצאת הקטין בשלב זה ממשמורתם נועדה אך ורק למנוע נזק מהקטין ואין בכך משום אינדיקציה שההליך יסתיים בהכרזת בר אימוץ.

הילוכו הזהיר של בית משפט קמא נעשה מכוח הסמכות שנתנה לו בסעיף 12(ג)(1) לחוק האימוץ "לקבוע את מקום הימצאו של הקטין או למסרו למי שהסכים לקבלו לביתו", כסעד ביניים, בלא כוונה לאמצו. העובדה, כי בחוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך – 1960 יש הסמכה דומה, כחלק מנקיטת דרכי הטיפול עם הכרזתו של קטין כנזקק, לא שוללת את סמכותו של בית המשפט לענייני משפחה, שדן בענייני אימוץ, לעשות כן, כסעד זמני. משכך, שלא כטענת ב"כ המערערים (ס' 34 לערעור), בית משפט קמא לא נתן החלטה לפי חוק הנוער אלא החלטה מכוח הסמכות שהוקנתה לו בחוק האימוץ.

15. בית משפט קמא איזן כראוי בין זכות ההורים להליך מלא להוכחת טענותיהם ומסוגלותם מחד, לבין זכות הקטין - שהוא עולל בן כמה חודשים בלבד - לגדול אצל משפחה שתספק לו את כל צרכיו עד שיוכרע ההליך העיקרי.

16. חזקה שביהמ"ש קמא ינהל את ההליך בזריזות ובמהירות הראויה על מנת שלא ייקבעו "עובדות בשטח" שייקשו על הקטין ככל שיתברר שיש להשיבו להוריו. מצופה גם שהמערערים ישתפו פעולה באופן מלא עם ההליך על מנת שהוא יוכל להסתיים בזמן הקצר ביותר.

17. לאור האמור, אציע לחבריי לדחות את הערעור ולאור רגישות הנושא אציע גם שלא לחייבם בהוצאות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

עמ"צ 47475-02-21 פלונית

נפתלי שילה, שופט

השופט שאול שוחט, סגן הנשיא, אב"ד:

אני מסכים.

שאול שוחט, שופט
סגן הנשיא, אב"ד

השופטת עינת רביד:

אני מסכימה.

עינת רביד, שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של כב' השופט נפתלי שילה.
פסק הדין מותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.

ניתן היום, ט' בניסן תשפ"א, 22 למרץ 2021, בהעדר הצדדים.

נפתלי שילה, שופט

עינת רביד, שופטת

שאול שוחט, שופט
סגן הנשיא, אב"ד